

*Dr. Kiss Zoltán**

A KÖZSZOLGÁLATI MÉDIAARCHÍVUM ÉS A NEMZETI AUDIOVIZUÁLIS ARCHÍVUM SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZETÉNEK VÁLTOZÁSAI**

A médiaszabályozás és a szellemi tulajdon-jogok szabályozásának egyik közös metszéspontját az audiovizuális archívumokra, konkrétan az archívumokban található – szerzői jogilag releváns – tartalmak kezelésére és felhasználására (hasznosítására) vonatkozó speciális normák képezik. E joganyag különlegessége, egyedisége leginkább abban ragadható meg, hogy az archívumi felhasználások jogi megítélésénél egyaránt figyelemmel kell lennünk a kulturális törvény,¹ az Sztj.,² az Mttv.³ és a NAVA-törvény⁴ előírásaira. Az absztrakció különösen az Mttv. által életre hívott közszolgálati médiavagyon⁵ (ezen belül a közszolgálati médiaszolgáltató archívuma, a továbbiakban úgy is mint: Archívum⁶) és a NAVA-törvénnyel körülbástyázott Nemzeti Audiovizuális Archívum⁷ (a továbbiakban: NAVA) szellemi tulajdon-védelmi vonatkozású rendelkezéseinek elemzése során válik érthetővé és kézenfekvővé. Ebben az írásban mindezek rövid elemzésére és értékelésére vállalkozunk.

1. A közszolgálati médiaszolgáltató archívuma

A fejezetcím eleve megtévesztő, mert az Mttv. ugyan ezzel az alcímmel vezeti be a 100. §-t, de a közszolgálati médiaszolgáltatónak valójában nincs saját archívuma. Az Archívum a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (a továbbiakban: MTVA) tulajdonában van, a közszolgálati médiaszolgáltató számára történő ingyenes átadási kötelezettséggel.

* Főosztályvezető (Magyar Művészeti Akadémia Titkársága), a Szerzői Jogi Szakértő Testület tagja.

** A cikk alapjául részben Kiss Zoltán és Szívi Gabriella „A közszolgálati médiaszolgáltatás és a szellemi tulajdonjogok kapcsolódási pontjai és szabályozási környezete” című tanulmánykötetnek 7. fejezete szolgált (NMHH Médiatudományi Intézet, Budapest, 2015).

¹ 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

² 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról.

³ 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról.

⁴ 2014. évi CXXXVII. törvény a Nemzeti Audiovizuális Archívumról.

⁵ Az Mttv. 203. §-ának 33. pontja.

⁶ Az Mttv. 100. §-a.

⁷ A NAVA-törvény 3–4/C. §-a.

1.1. Az Archívum tulajdonosi joggyakorlása jogi feltételeinek megteremtése

A közszolgálati médiarendszer átalakításának keretében, annak részeként 2011. január 1-jétől a négy közszolgálati médiaszolgáltató⁸ volt vagyona egy részének kezelését, illetve egyes feladatait az MTVA vette át. Az átalakítás és a vagyonátadás részleteit a 2010. december 31-éig hatályos, a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (Rttv.) átmeneti rendelkezései,⁹ a vagyonátadó határozat,¹⁰ valamint az Mttv.¹¹ tartalmazza. E vagyonátadásnak kellett megteremteni a jogi (elsődlegesen szerzői jogi) feltételrendszerét, amelynek mintájául a nemzeti filmvagyonba tartozó filmalkotások vagyonkezelői jogának a Magyar Nemzeti Filmarchívum¹² részére történő térítésmentes átadása, illetve felhasználása szolgált a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény (filmtörvény) speciális, azóta részben már hatályon kívül helyezett szabályai alapján.¹³

Az MTVA tehát tulajdonosi joggyakorlója az Archívumnak, amely tartalmazza egyrészt a közszolgálati médiavagyon, illetve a közszolgálati médiavagyonba nem sorolható műveket és más teljesítményeket. A közszolgálati médiavagyon tekintetében csak olyan művekről, műsorszámokról, hangfelvételekről, kulturális értéket képviselő dokumentumokról, valamint a műveket tartalmazó fizikai hordozókról, jelmezokről, kellékekről, díszletekről és egyéb szerzői művekről beszélhetünk, amelyek az Mttv. hatálybalépését megelőzően a közszolgálati médiaszolgáltatók valamelyikét, vagy azt követően az MTVA-t illetik vagy illették meg, valamint amelyekre vonatkozóan az Mttv. hatálybalépését követően a közszolgálati médiaszolgáltatók jogelődei szereztek vagy maga a közszolgálati médiaszolgáltató szerez jo-

⁸ Az Mttv. 203. § 32. pontja értelmében „közszolgálati médiaszolgáltató: kizárólag – a közszolgálati médiaszolgáltatás céljainak megvalósítására – e törvény 84. § (1) bekezdésében nevesített médiaszolgáltató, valamint a 84. § (1) bekezdésben nevesített közszolgálati médiaszolgáltató által létrehozott médiaszolgáltató, illetve a 84. § (1) bekezdésben nevesített közszolgálati médiaszolgáltató befolyásoló részesedése alatt álló gazdasági társaság által létrehozott médiaszolgáltató.” A négy közszolgálati médiaszolgáltató (a Magyar Rádió Nonprofit Zrt., a Magyar Televízió Nonprofit Zrt., a Duna Televízió Nonprofit Zrt. és a Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt.) 2015. július 1-jétől Duna Médiaszolgáltató Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság elnevezéssel egyesült, és egyedüli közszolgálati médiaszolgáltatóként folytatja tovább tevékenységét. Az átalakulás kizárólag a társaságok számában, illetve elnevezésében eredményezett változásokat; az új társaság valamennyi, a korábbi négy közszolgálati médiaszolgáltató számára az Mttv.-ben biztosított jogot és meghatározott közszolgálati feladatot egyedül gyakorolja, illetve látja el.

⁹ 149/C. § (1) bek.: „Az Országgyűlés határozatban rendelkezik a Közszolgálati Közalapítvány, a Magyar Rádió Zrt., a Magyar Televízió Zrt. és a Duna Televízió Zrt. vagyonának térítésmentes állami tulajdonba adásáról, mely vagyon vonatkozásában a tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét a Műsorszolgáltatás Támogató és Vagyonkezelő Alap gyakorolja. A Közszolgálati Közalapítvány a Magyar Rádió Zrt., a Magyar Televízió Zrt. és a Duna Televízió Zrt. vezérigazgatóinak javaslatára dönt a részvénytársaságok működéséhez szükséges vagyonának, valamint a jogi személyiségükhöz közvetlenül kapcsolódó vagyoni értékű jogosultságoknak arról a köréről, amely a részvénytársaságok tulajdonában marad.”

¹⁰ 109/2010. (X. 28.) számú Országgyűlési határozat a Közszolgálati Közalapítvány, a Magyar Rádió Zrt., a Magyar Televízió Zrt., a Duna Televízió Zrt. és a Magyar Távirati Iroda Zrt. vagyona meghatározott körének a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap részére történő átadásáról.

¹¹ Leginkább az Mttv. 136., 137/A–E. és 213. §-a.

¹² 2012-től Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (MaNDA).

¹³ Leginkább a filmtörvény 2011. december 31-ig hatályos 2. §-ának 26. pontja és 35. §-a.

got. Az Archívum másik részét képező, ún. egyéb vagyon kategória olyan ingó és szellemi-vagyon-elemekből tevődik össze, amelyek vonatkozásában nem dönthető el egyértelműen, hogy a közszolgálati médiavagyon részét képezik-e vagy sem, ugyanis előfordulhatnak az Archívumban olyan művek, amelyeknek más a jogtulajdonosa, ezért kétséges vagy harmadik személy által vitatható lehet az MTVA megszerzése.

A vagyonátadás nemcsak a felhasználási és más szerződésekben foglalt jogokra terjedt ki, hanem a közszolgálati médiaszolgáltatók saját (belső) gyártásában készült műveire, műsoraira is. Természetesen ezeknél is előfordulnak szerzői jogi értelemben véve „vegyes művek”, vagyis amelyeknél a filmelőállítónak minősülő médiaszolgáltató nem szerezte meg minden szerzőtől a korlátlan felhasználási jogokat.¹⁴ Az MTVA 2011. január 1-jétől – a vagyonátzállás, illetve a közmédia integrációjának időpontjától – maga gyártja az ún. belső gyártású műsorokat, vesz részt koprodukciókban és maga köti meg a felhasználási és egyéb, vagyoni vagy felhasználási jog megszerzését tartalmazó szerződéseket (külső gyártás vagy vásárolt műsorok). Ezek mindegyikében az MTVA (mint filmelőállító) korlátlan, tehát a művek, műsorok online hasznosítását is tartalmazó megszerzésre törekszik. Természetesen vannak esetek – leginkább külföldi jogtulajdonostól kizárólag televíziós sugárzásra történő jogvásárlás esetén – amikor az eladó nem rendelkezik például az online hasznosítás jogával, vagy rendelkezik ugyan, de ezt nem adja át az MTVA-nak. Ilyenkor az MTVA nem is teszi online hozzáférhetővé a korlátozott jogterjedelmű műveket.

A jogátzállás alapján az alkotásokat az MTVA külön engedély és díjfizetési kötelezettség nélkül jogosult és köteles a közszolgálati médiaszolgáltató számára nyilvánossághoz közvetítés céljára átadni. A jogátzállás nem érinti az MTVA-nak, illetve – közvetítésre átadás esetén – a közszolgálati médiaszolgáltatónak a közös jogkezelő szervezetek részére történő adatszolgáltatási és jogdíjfizetési kötelezettségét.

2011 áprilisától – a Médiatanács megbízásából – ugyancsak az MTVA a tulajdonosi joggyakorló a NAVA tekintetében is, amely a magyar és magyar vonatkozású műsorszámok gyűjtését, nyilvántartását, archiválását és a nyilvánosság számára külön rendeletben meghatározott módon történő hozzáférhetővé tételét biztosító, állami tulajdonban lévő, országos gyűjtőkörű közgyűjteménynek minősülő audiovizuális archívum. A NAVA-törvény értelmében a NAVA-val összefüggő tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét az MTVA az Mttv. rendelkezéseinek figyelembevételével gyakorolja. (Mindezekről bővebben a 2.1. pontban írunk.)

Az Mttv. 2014. december 31-ig hatályos rendelkezése kimondta, hogy az MTVA vagyonkezelésébe adott, valamint gazdálkodása során egyéb jogcímen szerzett vagyon tulajdonosi jogainak és kötelezettségeinek gyakorlása, a vagyon hasznosítása, megterhelése, a vagyon-

¹⁴ Pl. ha a belső gyártású műsor írója és/vagy zeneszerzője nem volt a médiaszolgáltató munkavállalója, akkor nem szálltak át a médiaszolgáltatóra a közreműködő szerző(k) teljesítményéhez kapcsolódó vagyoni jogai.

nal történő gazdálkodás nem tartozik az állami vagyonról szóló törvény hatálya alá.¹⁵ Sajátos ellentmondást keletkeztetett az Mttv.-t követően kihirdetett, a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (Nvtv.), amelynek tárgyi hatálya kiterjed az állam vagy a helyi önkormányzatok kizárólagos tulajdonában álló dolgokra, ami esetünkben magába foglalja az MTVA tulajdonosi joggyakorlása alá tartozó tárgyi eszközöket, a közszolgálati média-vagyont és a NAVA-t is.¹⁶ Az ellentmondás feloldásaként 2015. január 1-jei hatállyal a média-vagyonnal való gazdálkodás speciális szabályai bekerültek az Mttv.-be azzal, hogy az ún. rábízott (állami tulajdonban álló) vagyonra az Nvtv. szabályai az Mttv.-ben rögzített eltéréssel alkalmazandóak.¹⁷ Ilyen eltérő szabály mondja ki, hogy a közszolgálati média-vagyon és a NAVA elidegenítési és terhelési tilalom alatt áll. E tilalom nem akadályozza viszont a közszolgálati média-vagyon egyes elemein fennálló szerzői, szomszédos, illetve felhasználási jogok hasznosítását.¹⁸ A közszolgálati média-vagyon hasznosítását könnyíti az az új Mttv.-beli szabály is, amely felmentést ad a versenyeztetési kötelezettség alól, ha a hasznosítás archív anyagra vonatkozó szerződés vagy felhasználási szerződés esetén a három évet nem haladja meg.¹⁹

1.2. Az Archívumra vonatkozó törvényi szabályok változásai

A közszolgálati médiaszolgáltatás szervezetrendszere és működési folyamatai változásának tudható be leginkább, hogy az elmúlt négy évben kétszer is módosultak az Archívumra vonatkozó törvényi rendelkezések. Vizsgálódásunk éppen ezért az archívumi fogalmi köröket és tevékenységeket öleli fel, elemzésünk egyik legfontosabb forrása pedig a médiaszabályozás kommentárja.²⁰

A vagyonátadási határozat előírta, hogy a közszolgálati részvénytársaságok és jogelődök fennállása során, az általuk készített, sugárzott, illetve egyéb módon közreadott hang-, mozgókép-, valamint fényképfelvételek, továbbá a másor- és hírszolgáltatás kapcsán keletkezett egyéb dokumentumok és a közszolgálati részvénytársaságok tulajdonában álló jelmez-, díszlet-, valamint kottatár térítésmentesen kerül tulajdonba, amely vagyon vonatkozásában a tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét az MTVA gyakorolja. Az Mttv.-ben ennek a deklaratív rendelkezésnek kellett megteremteni a jogi feltételrendszerét oly módon, hogy azon szerzői művek és egyéb teljesítmények, amelyek részben vagy egészben a közszolgálati

¹⁵ A 136. § (17) bekezdése.

¹⁶ Ezt támasztja alá az Nvtv. 16. § (1) bekezdés *b*) pontja is, amely szerint:

„Az e törvényben meghatározott elvek mentén ...

b) a közszolgáltatási média-vagyon feletti tulajdonosi joggyakorlás módját, valamint e vagyonnal való gazdálkodás szabályait a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló törvény ... állapítja meg.”

¹⁷ Az Mttv. 137/A. §-a.

¹⁸ Az Mttv. 100. §-ának (2) bekezdése; a NAVA-törvény 4/A. § (3) bekezdése.

¹⁹ Az Mttv. 137/B. §-a (5) bekezdésének *gb*) pontja.

²⁰ Koltay András, Lapsánszky András (szerk.): Médiajogi kommentárok. Wolters Kluwer, Budapest, 2014.

médiaszolgáltatók tulajdonában voltak – beleértve mindezek hordozóit, valamint a műveken, teljesítményeken fennálló felhasználási jogokat is – engedély- és térítésmentesen az MTVA tulajdonába kerüljenek.

A jogalkotói szándék az volt, hogy a vagyonátadással az MTVA-hoz telepített és abban „egyesített” – döntően költségvetési finanszírozású – médiavagyon közszolgálati médiaszolgáltatásban történő felhasználása minél gördülékenyebben és könnyebben valósulhasson meg. A helyzetet az tette bonyolulttá, hogy az MTVA nem jogutódja a közszolgálati médiaszolgáltatóknak, csupán a feladataik és a vagyonuk jelentős része került át az Országgyűlés döntése nyomán, jogszabály útján az MTVA-hoz. A helyzetet csak úgy lehetett rendezni, hogy a közszolgálati médiavagyon fogalmi köre a lehető legszélesebben került meghatározásra,²¹ ezáltal biztosítva egyrészt az MTVA teljes körű megszerzését, másrészt a közszolgálati médiaszolgáltatás archív műsorszámokkal történő ellátásának folyamatos biztosítását több garanciális feltételnek való egyidejű megfeleléssel.

A közszolgálati médiavagyonra vonatkozó tulajdon- és jogátszállás nem ellentétes az Szjt. előírásaival, nem sérti a szerzői és szomszédos jogosultak érdekeit, továbbá az MTVA csak azokat a jogokat szerezte meg, amelyek a közszolgálati médiaszolgáltatókat is megillették, semmivel sem többet. A konstrukciót azért kellett így kialakítani, mert ezek a szervezetek bizonyos esetekben harmadik személyre történő átruházás tilalmával szereztek meg a sugárzási jogokat. Ha viszont törvény mondja ki a jogátszállást (jogutódlást), akkor nincs szó harmadik személynek történő átengedésről, hanem arról, hogy a közszolgálati médiaszolgáltató helyébe meghatározott esetekben az MTVA lép.

Az MTVA – mint kizárólagos jogtulajdonos – jogosult terjeszteni, értékesíteni, értékesítési célra felajánlani azokat a műveket, amelyek a közmédiarendszerben készültek, keletkeztek vagy kerültek beszerzésre. Az Mttv. mindezeket nemcsak jogosultságként, hanem feladatként is az MTVA-hoz rendeli.²² Az Mttv. még azon művek, műsorok szerzői vagyoni jogait is az MTVA-hoz telepíti, amelyekre vonatkozóan a közszolgálati médiaszolgáltató esetlegesen a törvény hatálybalépését követően szerez jogot.

Az Archívum egyfelől a közszolgálati médiavagyon, másfelől a közszolgálati médiavagyonba nem tartozó műveket és más teljesítményeket foglalja magában. Erre az elhatárolásra azért volt szükség, mert az Archívumban vannak olyan művek, amelyeknek részben vagy egészben más a jogtulajdonosa, ezért esetenként kétséges vagy vitatható lehet az MTVA

²¹ Lásd az Mttv. 203. §-ának 33. pontjában.

²² 136. § (1) bek.: Az Alap olyan elkülönített vagyonkezelő- és pénzalap, amelynek feladata a közszolgálati médiaszolgáltatás, a Közszolgálati Közalapítvány, a közösségi médiaszolgáltatások, a közszolgálati médiaszolgáltatók szervezeti átalakításának támogatása, a közszolgálati célú műsorszámok gyártása és támogatása, az elsőként filmszínházban bemutatásra szánt filmalkotások és a kortárs zeneművek támogatása, az Archívum és egyéb vagyonának gondos kezelése és gyarapítása, valamint az ezekhez kapcsolódó egyéb tevékenységek támogatása, illetve elvégzése.

jogszerzése.²³ Ezeket a műveket nem lehet a közszolgálati médiavagyonba sorolni, ugyanakkor fizikailag kétségtelenül részei az Archívumnak.

A kulturális törvény fogalom meghatározása szerint közgyűjtemény: „*az állam, a helyi önkormányzat, valamint az országos kisebbségi önkormányzat, a köztestület és a közalapítvány tulajdonában (fenntartásában) működő, vagy általuk alapított könyvtár, levéltár, muzeális intézmény, kép- és hangarchívum*”. Ebbe a definícióba nem fért volna bele az MTVA, illetve az Archívum, viszont a NAVA-törvény mintájára az Mttv. az Archívum számára is közgyűjteményi státuszt állapított meg. A közgyűjteményi státusz lehetséges (jog)következményei:

- nyilvánosság felé történő közzétételi kötelezettség,²⁴
- szabad felhasználás [pl. Sztj. 38. § (5) bekezdése],²⁵
- állami támogatás és egyes pályázati források.²⁶

Annak ellenére, hogy az alap archiválási szabályzata döntően belső működési, technikai eljárási szabályokat tartalmaz, az Mttv. 100. §-ának (4) bekezdése a Médiatanács egyetértéséhez köti ennek elfogadását, beleértve a szabályzat módosítását is.²⁷

Az Mttv. 100. §-ának (5) bekezdése kifejezett kikötést tartalmazott az MTVA-ra, illetve a közszolgálati médiaszolgáltatókra nézve az Sztj. betartására és a közös jogkezelő szervezetekkel történő megállapodásra, ami garanciát jelent arra, hogy az Archívumban található művek és más teljesítmények felhasználása jogszerűen történjen. Ahogy arra a médiaszabályozás kommentárja is rámutat, az Mttv.-t módosító 2014. évi CVII. törvény 2015. január 1-jétől azért helyezte hatályon kívül ezt a rendelkezést, mert az MTVA részéről külön

²³ Ez leginkább egy jogutód vagy azok képviselőjében eljáró ügynökség részéről történő fellépés formájában jelenik meg, amikor a MTVA-nak utólag kell helytállni és megállapodni a (rész)felhasználás ellenértékében.

²⁴ A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 46. §-a: „E törvény alapján a muzeális intézményekben, a levéltárakban, a közgyűjteményként működő kép- és hangarchívumokban – valamint a könyvtárakban muzeális dokumentumként – őrzött kulturális javak védettnek minősülnek” ...

79. §-a: „A védetté nyilvánított kulturális javakat hozzáférhetővé kell tenni a nyilvánosság és a kutatás számára. Ennek érdekében a hatóság kötelezheti a tulajdonost, hogy a védetté nyilvánított javakat kiállítás, illetve tudományos kutatás céljára közgyűjtemények számára rendelkezésre bocsássa. A tulajdonos érdekeinek figyelembevételével a kulturális javak átadásának időpontjáról, időtartamáról és feltételeiről a közgyűjtemény a tulajdonossal megállapodást köt.”

²⁵ „Sztj. 38. § (5) A felhasználásra vonatkozó eltérő megállapodás hiányában a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárak, iskolai oktatás célját szolgáló [33. § (4) bek.] intézmények, muzeális intézmények, levéltárak, valamint közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve hangarchívumok gyűjteményeinek részét képező művek az ilyen intézmények helyiségeiben ezzel a céllal üzembe állított számítógépes terminálok képernyőjén tudományos kutatás vagy egyéni tanulás céljára a nyilvánosság egyes tagjai számára szabadon megjeleníthetők, és ennek érdekében – külön jogszabályban meghatározott módon és feltételekkel – a nyilvánosság említett tagjaihoz szabadon közvetíthetők, ideértve a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételt is, feltéve, hogy az ilyen felhasználás jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja.”

²⁶ A Digitalizációs Program a Fenntartható Audiovizuális Örökségért (DIPRO) keretében 2013-tól diplomás közfoglalkoztatottak is dolgoznak az MTVA Archívumában.

²⁷ L. a Médiatanács 892/2011. (VII. 6.) számú határozatát és az 546/2014. (VI. 24.) számú döntését.

törvényi deklaráció nélkül is elvárható a jogszerű felhasználás, továbbá a közös jogkezelő szervezetekkel megkötésre kerültek a közéletű, átalánydíjas megállapodások.

Az Mttv. 100. §-ának (6) bekezdése eredetileg azt célozta, hogy vagyonkezelési megállapodás útján a közszolgálati médiaszolgáltatók a közszolgálati médiavagyon elemeire ingyenes felhasználási jogot szerezzenek az MTVA-tól. Valójában azonban nincs szó vagyonkezelői jog átadásáról a közszolgálati médiaszolgáltató részére, csupán egy konkrét felhasználási jog (nyilvánossághoz közvetítés) átengedéséről. Éppen ezért a jogalkotó a bekezdés első mondatát 2015. január 1-jei hatállyal annullálta.²⁸

Az Mttv. 100. §-ának (7) bekezdése eredetileg azt mondta ki, hogy az MTVA engedély és díjfizetés nélkül jogosult átadni a közszolgálati médiaszolgáltatóknak az Archívumban található műveket. Ez az engedély- és díjmentesség nyilvánvalóan csak azon korábbi jogosultak vonatkozásában releváns, akiktől a közszolgálati médiaszolgáltatók a jogokat megszerzték, nem pedig a közös jogkezelő szervezetek felé fennálló sugárzási és ismétlési kisjogos díjfizetés tekintetében. 2015. január 1-jétől ez a rendelkezés átkerült az új (5) bekezdésbe. A (6) bekezdésre változó (7) bekezdésben a továbbiakban a szerzői jogi előírásokra és az egyéb jogosultakkal történő megállapodásra utaló szabály maradt két kiegészítéssel: az Sztj. szerinti felhasználás értelemszerűen nemcsak a közszolgálati médiavagyonba nem tartozó szerzői művekre vonatkozik, hanem a közszolgálati médiavagyonba tartozókra is, továbbá az előírások betartása nemcsak a közszolgálati médiaszolgáltatóra terjed ki, hanem az MTVA-ra is.

A 100. § eredeti (8) és a (9) bekezdésének a rendeltetése az volt, hogy iránymutató és garanciális szabályokat állapítson meg a közszolgálati médiaszolgáltatásban történő bemutatást követően fellépő jogosult számára a további felhasználás megtiltására és igényei érvényesítésére, ha bizonyítani vagy valószínűsíteni tudja, hogy ő a jogtulajdonos, nem pedig az MTVA. Tekintettel arra, hogy az Mttv. hatálybalépése óta alig volt ilyen tárgyú jogvita a felek között, és azok is többnyire megegyezéssel végződtek, nem tűnt sem indokoltnak, sem előremutatónak a szerzői jogi jogérvényesítési eszköztár néhány elemét tartalmazó rendelkezés hatályban tartása. A „foghíjas” felsorolás ugyanis azt a látszatot keltette, mintha csak ezek, nem pedig a teljes körű, az Sztj. XIII. Fejezete szerinti jogérvényesítési arzenál állna a jogosultak rendelkezésére. Az Sztj.-re történő általános visszautalás a (6) bekezdésben a (8) és (9) bekezdés nélkül is garanciát jelent az utólag fellépő jogosult számára, ezért 2015-től a jogalkotó a (9) bekezdést is hatályon kívül helyezte.

Az átszámozások folytán 2015. január 1-jétől a (10) bekezdésről (7) bekezdésre változó törvényhely értelmében nem általánosságban, hanem csupán a közszolgálati médiavagyon közszolgálati médiaszolgáltatás körében történő felhasználása során és eltérő rendelkezés hiányában nem kell alkalmazni az Sztj. azon szabályát, amely szerint a szerzőt megfelelő díjazás illeti meg, ha a munkáltató a felhasználásra másnak engedélyt ad vagy a mű-

²⁸ A bekezdés második mondata össze lett vonva az ezzel szoros tartalmi és logikai kapcsolatban lévő (7) bekezdés második mondatával, és a (6) bekezdés számozása (5) bekezdésre változott.

vel kapcsolatos vagyoni jogokat másra átruházza. E rendelkezés célja, hogy a közszolgálati médiaszolgáltatás keretében szolgálati műként létrehozott műveket és egyéb teljesítményeket továbbra is engedély- és díjmentesen lehessen felhasználni a közszolgálati médiaszolgáltatás körében. Másként fogalmazva: ne keletkeztesse engedélyezési jogot és díjfizetési kötelezettséget az az új helyzet, hogy a tulajdonossá vált MTVA engedélyezi ingyenesen a közszolgálati médiaszolgáltató számára a nyilvánosságához közvetítést. A jogosultak megnyugtatót célzta az e bekezdéshez fűzött kommentár, amely szerint nem enyésznek el a jogosultak elidegeníthetetlen díjigényei azon felhasználások után, amelyek nem az ingyenes átadásra vonatkoznak.²⁹ Ezek a díjigények: a szerzők magáncélú másolási, egyidejű vezetékes továbbközvetítési, valamint a bérbe- illetve a haszonkölcsönbe adási jogdíjából való részesedése.

Összefoglalva, az Mttv. 100. §-ának eredeti és módosított szabályrendszere azt a célt szolgálja, hogy az MTVA aggálymentesen, további külön engedély- és díjfizetési kötelezettség nélkül legyen jogosult az eredeti jogszerző közszolgálati médiaszolgáltató számára nyilvánosságához közvetítésre átengedni a közszolgálati médiavagynon fennálló felhasználási jogokat.

1.3. Az Archívum hasznosítása

Az MTVA Archívumának hasznosításával kapcsolatban az elsők között felmerült egyik legégetőbb kérdés az volt, hogy részét képezi-e a közszolgálati médiavagyonnak az MTVA megalakulása előtt gyártott filmek online felhasználásának a joga, és ha igen, hogyan szálltak át az egyes közszolgálati műsorszolgáltatók által korábban megszerzett online felhasználási jogok³⁰ a közmédia integrációját (vagyis az MTVA megalakulását) követően magára az MTVA-ra?

Az Mttv. hatálybelépése előtt gyártott művek, műsorok online felhasználásának joga abban az esetben szállt át az MTVA-ra, ha ezekkel a jogokkal már a közszolgálati médiaszolgáltatók is rendelkeztek. A médiaszolgáltatók – szomszédos jogi jogosultként – az általuk előállított (belső gyártású) műsorok teljes körű vagyoni jogaival rendelkeztek, beleértve az online felhasználás jogát is. A közszolgálati médiavagyomban, továbbá az MTVA Archívumának azon részében, amely nem tartozik a közszolgálati médiavagyomba, ugyanakkor vannak olyan művek, műsorok, illetve felhasználási jogok, amelyekre nézve az MTVA nem rendelkezik online felhasználási joggal, mert ezeket a médiaszolgáltatók korábban nem szerezték meg, vagy ismeretlen felhasználási módként nem szálltak át ezek a jogok az eredeti szerzőktől a médiaszolgáltatókra.

²⁹ Koltay, Lapsánszky: i. m. (20), p. 342–343.

³⁰ Ez alatt az Szjt. 26. §-ának (8) bekezdésében szabályozott felhasználási módokat értjük. Az MTVA részben a közmédia internetes felületein, részben – szerződéses együttműködés keretében – kábeltelevíziós hálózatban, online videotéka formájában teszi elérhetővé az Archívum legnépszerűbb filmjeit.

Az MTVA létrejötte után belső és külső gyártásban előállított filmalkotásokra vonatkozóan az MTVA minden esetben megszerzi az online felhasználás jogát is, külső gyártás esetén a gyártóktól (beszállítóktól), belső gyártás esetén az alkotóktól. (Az MTVA teljes körű jogszerezését a megújult műsorgyártási és -felhasználási szerződések garantálják.) Amennyiben az alkotók munkavállalók, és munkaköri kötelezettségüknek eleget téve működnek közre a filmalkotás elkészítésében, az Szjt. 30. §-a alapján a vagyoni jogok, így az online felhasználás joga is átszáll a munkáltatóra, vagyis az MTVA-ra, engedélyük erre a platformra megadott-nak tekinthető.

A színházi előadásokból készült televíziós felvételek jogosítása már bonyolultabb kérdés, és jelenleg is viták forrása. Az Archívum nagy számban tartalmaz színházi közvetítéseket, amelyek jelentős része azért nem szerkeszthető adásba, mert ez idáig nem született meggyezés és jogi megoldás e művek önkéntes közös jogkezelés keretén belüli jogosítására.

A filmtörvény rendelkezései értelmében a nemzeti filmvagyonra vonatkozó vagyonnekezelői jogokat a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet (a továbbiakban: MaNDA) gyakorolja, ugyanakkor ezen vagyonkörbe tartozó filmalkotások terjesztésének feltételei külön jogszabályban meghatározottak, illetve a MaNDA-val kötött megállapodás alapján a Magyar Nemzeti Filmalap (a továbbiakban: MNF) végzi. Speciális szabályozást tartalmaz a filmtörvény az MTVA-nak az Mttv. szerinti feladatellátásával összefüggésben. A MaNDA-ban őrzött filmalkotások felhasználását illetően ugyanis az MTVA-nak a Médiatechnika által jóváhagyott megállapodást kell kötnie a terjesztésre külön jogszabály szerint feljogosított MNF-fel a felhasználás átengedésének feltételeiről és az ahhoz kapcsolódó költségtérítésről. E körben tehát elsődlegesen a vonatkozó MTVA–MNF közötti – a Médiatechnika által jóváhagyott – megállapodásban foglaltak szerint kell eljárnia a MaNDA-nak. Ilyen megállapodás hiányában az MTVA-nak egyedül a MaNDA-val van lehetősége megállapodni az Mttv. szerinti feladatai ellátásához kapcsolódóan az adott filmalkotások televíziós sugárzásáról.

Nem lehet megkerülni az MTVA Archívumában található művek ismétlésének szerzői jogi kérdéseit sem. Az Archívumban található rádió- és televíziójátékok és filmalkotások ismétlése során egyes szerzőktől (ezek döntően: rendező, író, forgatókönyvíró, zeneszerző, műfordító, dramaturg, operatőr, jelmez- és díszlettervező), illetve örökösöiktől felhasználási szerződés megkötésével lehet megszerezni az ismételt sugárzási jogokat. Ezek az ún. nagyjogos engedélyek függetlenek a közös jogkezelő szervezetek részére fizetett sugárzási átalánydíjtól. Az ismételt sugárzási engedélyt nem kell megszerezni az alkotóktól, akik a közszolgálati médiaszolgáltatóval, illetve jogelődeivel munkaviszonyban vagy egyéb tartós foglalkoztatási viszonyban álltak.

Ugyancsak nem kell engedélyt kérni és jogdíjat fizetni a régi MAFILM–MTV együttműködési szerződések (1970 és 1990–1992 közötti időszak) keretében gyártott művek felhasználásáért, mivel ezeknél az MTV vállalta a szerzői felhasználási jogok megszerzését és megfizetését. Továbbra is gondot jelenthet viszont a MOKÉP–MTV-szerződések keretében megszerzett filmek felhasználása, amennyiben ezek a szerződések nem lelelhetők fel az irat-

tárakban, így nem tisztázható egyértelműen, hogy az MTVA-nak kell-e a további ismételések után engedélyt kérni, illetve jogdíjat fizetni a fent említett „nagyjogos” szerzőknek. Egyenként vizsgálándók a produceri rendszerben, vagyis a '90-es évek elejétől kötött megállapodások keretében készült filmek. Az ismételések kapcsán a legfőbb probléma továbbra is az, hogy a szerzőknek (jogutódoknak) járó jogdíjak mértékére vonatkozóan nincs egységes gyakorlat, és e tekintetben a Szerzői Jogi Szakértő Testület (a továbbiakban: SZJSZT) szakvéleményei sem tudtak zsinórmértékül szolgálni.³¹

2. Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA)

A NAVA sajátos szerepet tölt be a közszolgálati médiarendszerben, amit az is jelez, hogy státuszát, szerepét, feladatait és működését elsődlegesen nem a médiaszabályozás keretei között, hanem külön jogszabályban (NAVA-törvény) találjuk meg. Ettől függetlenül a NAVA több szálon kapcsolódik a közmédiához: audiovizuális kötelezpéldányként gyűjti, archiválja a magyar és a magyar vonatkozású műsorszámokat, működtetése a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: NMHH), illetve az MTVA keretei között történik, továbbá működtetése felett a Médiateanács gyakorol törvényességi és szakmai felügyeletet. A NAVA kapcsán mindazonáltal figyelemmel kell lenni mind az Sztj.-re, mind az Mttv.-re, különös tekintettel arra, hogy a NAVA-törvény több helyen tartalmaz konkrét utalást ezekre a jogszabályokra.

2.1. A NAVA integrációja az MTVA Archívumába; a NAVA feladatai

Az Mttv. 218. §-a szerint a NAVA kezelésének, fenntartásának és működtetésének feladatát 2011. március 31. után az NMHH látja el. Ezen időpontig gondoskodni kell a NAVA átadásáról az NMHH részére, ideértve a működéshez kapott költségvetési támogatás időarányos részének átadását is. Az NMHH azonban ezt a feladatot az MTVA-ra delegálta a NAVA-törvény 2012. január 1-jétől hatályos módosítása révén. Eszerint a NAVA-t az NMHH az MTVA keretei között működteti, a NAVA feletti törvényességi és szakmai felügyeletet pedig a Médiateanács gyakorolja. A NAVA-törvény azt is kimondja, hogy a NAVA kezelésének, fenntartásának, működtetésének és az MTVA Archívumával való integrációjának részletes szabályait – a Médiateanács jóváhagyásával – az MTVA vezérigazgatója határozza meg a NAVA működési szabályzatában. A NAVA-t érintő jogok gyakorlása, érvényesítése és kötelezettségek teljesítése során harmadik személy felé az MTVA vagy a keretei között működő

³¹ Az e tárgyban született szakvélemények leginkább a felhasználás és a díjfizetés jogi alapját érintették: pl. az MTV archívumának a Filmmúzeum TV-ben történő felhasználását illetően (SZJSZT-36/01); a megfilmesítési vagy munkaszerződés alapján bekövetkező jogutódlás kérdéseiben (SZJSZT-14/04); az Sztj. 74. §-ának (2) bekezdése alapján fennálló előadóművészi díjigényre vonatkozóan (SZJSZT-27/06).

szervezet (ez jelenleg az MTVA Digitalizációs Műhely Kft.) jár el a NAVA működési szabályzata szerint.³²

A NAVA-val összefüggő tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét – a NAVA MTVA részére történt átadását követően – az MTVA gyakorolja az MTVA tulajdonosi joggyakorlására vonatkozó jogszabályoknak megfelelően. Az MTVA az Archívuma keretei között gondoskodik a NAVA tárolásáról, megőrzéséről és jogszerű felhasználásáról.³³

A NAVA tehát alapfeladatai és szervezeti hovatartozása révén a közmédiarendszerhez és a médiajogi szabályozáshoz, míg közgyűjteményi és speciális audiovizuális archívumi feladatai révén a kulturális jogi és szerzői jogi szabályrendszerhez kapcsolódik. A NAVA ugyanakkor az integráció ellenére sem része a közszolgálati médiavagyonnak, következésképpen esetlegesen hasznosítására sem az Mttv. 100. §-ában foglalt szabályokat kell alkalmazni.

A NAVA a magyar nemzeti műsorszolgáltatói kötelezpéldány-archívum, amely jellegénél fogva audiovizuális tartalmakat gyűjt. Gyűjtőkörébe a következő csatornák magyar gyártású, illetve magyar vonatkozású műsorai tartoznak: M1, M2, Duna TV, Duna World, RTL Klub, TV2, Kossuth rádió, Petőfi rádió, Bartók rádió. A NAVA ezenkívül befogad egyéb audiovizuális tartalmú archívumokat feldolgozási vagy tárolási célból, ezzel is segítve az audiovizuális tartalmak – mint a kulturális örökség részei – megőrzését.³⁴

A NAVA különlegessége, hogy gyűjteményéhez online hozzáférést biztosít a NAVA-törvény szabta kereteken belül, archívumának adatbázisa szabadon kereshető, a benne található műsorok teljes terjedelmükben pedig az úgynevezett NAVA-pontokon (a könyvtárakban, iskolákban, művelődési házakban stb. elérhető, regisztrált terminálok) tekinthetők meg. Az oktatási intézményekben található NAVA-pontok az adott intézmény diákjai, tanárai, hallgatói és kutatói számára állnak rendelkezésre, a nyilvános könyvtárak, múzeumok NAVA-pontjai pedig bárki számára szabad hozzáférést jelentenek az archívum gyűjteményeihez. A NAVA szolgáltatásainak igénybevétele ingyenes.

Az audiovizuális műsorszámok archiválására és nyilvánosságához közvetítésére vonatkozó jogi szabályozás három pilléren nyugszik: a kapcsolódó nemzetközi egyezményen és uniós irányelven (nemzetközi jogforrások), a NAVA-törvényen és annak végrehajtási rendeletein,³⁵ valamint a szerzői jogi szabályozáson (amely mára e tárgykörben teljes körűnek tekinthető).³⁶

³² NAVA-törvény 4. § (1)–(3) bek.

³³ NAVA-törvény 4/A. §-a.

³⁴ Lásd: <http://nava.hu/mi-a-nava/>.

³⁵ Ezek az audiovizuális kötelezpéldányok szolgáltatásának részletes szabályairól szóló 15/2005. (XI. 29.) IHM-NKÖM együttes rendelet és az audiovizuális műsorszámok felújításának, valamint szolgáltatásának műszaki, minőségi és egyéb követelményeiről szóló 52/2007. (V. 17.) GKM–OKM együttes rendelet. Tekintettel arra, hogy ezek nem érintenek szerzői jogi kérdéseket, elemzésüktől eltekintünk.

³⁶ Szt. 35. § (4), (7) bek. és 38. § (5) bek. és a 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendelet.

2.2. Nemzetközi jogforrások

A NAVA vonatkozásában megkerülhetetlen az Európa Tanács Audiovizuális örökség védelméről szóló, 2001. szeptember 19-én elfogadott Európai Egyezménye.³⁷ Az egyezmény célja az európai audiovizuális örökség védelme, gyűjtésének, megőrzésének, hozzáférhetővé tételének biztosítása. Tárgyi hatálya a filmalkotások mellett a mozgóképanyag valamilyeni formájára kiterjed. Szorgalmazza az audiovizuális örökség körébe tartozó anyagok ún. kötelezpéldánya letétbe helyezésének általános bevezetését, meghatározza a kötelezpéldány-archívumok kijelölésére és feladataira vonatkozó irányelveket. A dokumentum ösztönzi az ún. önkéntes letétbe helyezést azoknál az anyagoknál, amelyek nem vonhatók a kötelezpéldányi körbe. Az egyezmény fontosnak tartja a különböző jellegű archívumok együttműködését, valamint azt, hogy azok az anyagokat letétbe helyezőkkel a mozgóképanyagra vonatkozó (az őrzéssel kapcsolatos felelősségi, kártérítési, helyreállítási szabályokat tartalmazó, illetve az egyes archívumi szolgáltatásokkal kapcsolatos díjakat megállapító) szerződéseket kössenek. Az egyezményben foglaltak végrehajtását az Európa Tanács által létrehozott állandó bizottság követi nyomon; ennek keretében a NAVA tevékenységéről is minden évben beszámolót, kimutatást kell küldeni.

A másik, a témába vágó nemzetközi jogforrás az Infosoc-irányelv,³⁸ amelynek tárgyköri körébe tartozó célját a (14) preambulumbekzdés fogalmazza meg: „*Ennek az irányelvnek az is célja, hogy ösztönözze a tanulást és a kultúrát a művek és más teljesítmények védelme által; ezzel párhuzamosan rendelkezni kell az oktatás és nevelés terén a közérdeket szolgáló kivételekről és korlátozásokról.*” E célok megvalósítása érdekében az irányelv egyes felhasználási módok tekintetében meghatározza a jogok alóli, a tagállamok által bevezetendő és bevezethető kivételeket és korlátozásokat. Az irányelv által megengedett – tehát nem kötelező – szabad felhasználási módok közül a művek (műsorok) belső intézményi célra való többszörözését, illetve korlátozott nyilvánossághoz való közvetítését kell kiemelni,³⁹ mivel a NAVA tevékenysége szempontjából ezek kiemelkedő jelentőséggel bírnak.

2.3. A NAVA-törvény és a NAVA törvényi feladatai

A NAVA-törvény megszületését egyfelől a magyar és a magyar vonatkozású rádiós és televíziós műsorszámok (az ún. audiovizuális kötelezpéldányok) gyűjtésének, nyilvántartásának, megőrzésének és a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételének igénye, másfelől az egyezmény elfogadása motiválta.

³⁷ Kihirdette az 2007. évi CXLIV törvény.

³⁸ Az Európai Parlament és a Tanács az információs társadalomban érvényesülő szerzői és kapcsolódó jogok egyes kérdésekben történő összehangolásáról szóló 2001/29/EK irányelve.

³⁹ Az Infosoc-irányelv 5. cikk (2) bekezdésének c) pontja és (3) bekezdésének n) pontja.

A törvényi szabályozás hatálya az Mttv. szerinti magyar műsorszámokra⁴⁰ és magyar vonatkozású műsorszámokra⁴¹ terjed ki. A fogalom tehát magában foglal minden olyan műsorszámot, amely hazánk történelme, kultúrája vagy a magyar társadalom bemutatása szempontjából a jövőben kortörténeti dokumentumként szolgálhat. A NAVA-törvény hatálya nem terjed ki azokra az alkotásokra, amelyek a filmtörvény alapján esnek archiválási kötelezettség alá, vagyis a nemzeti filmvagyonra, amelyet a MaNDA gyűjt és archivál.

A NAVA-törvény összefoglalja a NAVA – mint közgyűjtemény – alapvető feladatait. A NAVA feladatai között a gyűjtés és a megőrzés mellett jelentős súllyal szerepel a nyilvánosságra hozatal is, amely ugyancsak egységes rendszert és szabályozást igényel. A műsorszámok országos nyilvántartása vezetésének feladata nemcsak a NAVA által őrzött műsorszámok, hanem – együttműködés alapján – a más archívumokban tárolt műsorszámok adataira is kiterjed. A NAVA-törvény meghatározza azokat az alapszolgáltatásokat, amelyeknek biztosítása a NAVA feladata és kötelessége, és amelyeket a széles nyilvánosság is igénybe vehet:

- az általa nyilvántartásba vett műsorszámok azonosító adatairól történő folyamatos, mindenki számára hozzáférhető tájékoztatás;
- az általa archivált műsorszámoknak az Sztj. 38. §-ának (5) bekezdésében említett célból, a 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendeletben meghatározottak szerinti hozzáférhetővé tétele;
- a médiaszolgáltatók adataira is kiterjedő módon országos nyilvántartás vezetése az egyes műsorszámok azonosító adatairól;
- az audiovizuális kötelezpéldányok gyűjtése és archiválása;
- a rendelkezésére bocsátott, kötelezpéldány-szolgáltatási kötelezettség alá nem tartozó műsorszámok gyűjtése és egyedi döntés alapján archiválása;
- az általa archivált műsorszámok rendszeres és folyamatos felújítása.⁴²

A NAVA elsődleges feladata és kötelezettsége tehát az audiovizuális kötelezpéldányok gyűjtése, archiválási célú megőrzése és feldolgozása. A NAVA ezenfelül befogadja és egyedi döntés alapján archiválja a kötelezpéldány-szolgáltatás alá nem tartozó, tehát önkéntesen rendelkezésre bocsátott audiovizuális dokumentumokat. Ennek célja, hogy gondoskodjon a kötelezpéldány-szolgáltatás körén kívül eső, elsősorban a törvény hatálybalépése előtt készült, és különféle hordozókon található, jelentős kulturális értéket képviselő műsorszámok tervszerű megőrzéséről.

A NAVA feladatai közé tartozik az audiovizuális archiválás általános szabályainak, minőségi előírásainak kidolgozása, az audiovizuális archiválás technológiáinak kutatása és – az érintettekkel történő megállapodás keretében – közhasznú és piaci szolgáltatások nyújtása, valamint a külföldi archívumokkal való együttműködés kezdeményezése. Az audiovizuális

⁴⁰ Az Mttv. 203. § 37. pontja.

⁴¹ Magyar vonatkozásúak pl. azok a – nem magyar műsorszolgáltató által előállított – műsorszámok, amelyek alapjául a magyar művészet, irodalom, tudomány eredményei szolgálnak; magyar vonatkozású lehet a műsorszám akkor is, ha Magyarországon vagy Magyarországról készítették, de ilyen pl. egy magyar részvétellel zajló sportesemény közvetítése is.

⁴² A NAVA-törvény 5–7. §-a.

örökség hatékony védelme kizárólag az ebben érintett archívumok szoros együttműködésével valósulhat meg. Ennek célja, hogy a különféle audiovizuális archívumok összehangolt módon, egységes elvek alapján és rendszer szerint végezzék az audiovizuális kulturális örökség megőrzését.

A NAVA-törvény felhatalmazást ad az NMHH elnökének, hogy rendeletben határozza meg a törvény hatálya alá tartozó műsorszámok közül az audiovizuális kötelezpéldányok körét, valamint az audiovizuális kötelezpéldányok szolgáltatásának részletes szabályait, továbbá a NAVA feladatellátásával és működtetésével kapcsolatos egyéb szabályokat. Ezek a rendeletek még nem kerültek kiadásra, ugyanakkor várhatóan nem is érintenek szerzői jogi kérdéseket.

2.4. A NAVA szerzői jogi szabályrendszere

A NAVA szerzői jogi alapvetéseit speciális audiovizuális archívumi státuszából és feladataiból vezethetjük le. Mivel a NAVA feladatait a NAVA-törvény az MTVA Archívumának Mttv.-ben foglalt szabályaitól eltérően határozza meg, ezért a NAVA esetében nem a közszolgálati médiaszolgáltatóra vonatkozó médiajogi és szerzői jogi szabályok alkalmazandók.

A NAVA-ra és az Archívumra vonatkozó jogi szabályozás összehasonlítását az is bonyolítja, hogy a NAVA gyűjteménye jogi értelemben más „összetételű” mint az MTVA Archívuma. Míg az MTVA Archívumának elsődleges feladata a közszolgálati médiaszolgáltatás, illetve a közszolgálati médiaügynök hasznosítása, addig a NAVA feladata a NAVA-törvényben meghatározott műsorszámok kötelezpéldánykénti gyűjtése és a NAVA-pontokon keresztül történő hozzáférhetővé tétele. Ezen alapfeladat ellátása mellett a NAVA saját jogon megszerez, megőriz és az úgynevezett „különgyűjteményekben” hozzáférhetővé tesz további audiovizuális tartalmakat is. Ezeknek a műveknek a hasznosítása, felhasználása az MTVA Archívumára vonatkozó szabályok szerint történik, így ezekre itt külön nem térünk ki.

A NAVA alaptevékenysége (a NAVA-törvényben meghatározott magyar és magyar vonatkozású műsorszámok kötelezpéldánykénti gyűjtése, feldolgozása és a NAVA-pontokon keresztül történő hozzáférhetővé tétele) körében nem szerez semmilyen felhasználási jogot a rögzített műveken. A médiatartalmak hozzáférhetővé tétele nem magánjogi, hanem közjogi alapokon nyugszik: az Infosoc-irányelv által megengedett szabad felhasználási mód (a művek belső intézményi célra való többszörözése, illetve korlátozott nyilvánosságához való közvetítése) teremtette meg a jogi lehetőségét ennek a szolgáltatásnak.

A NAVA, illetve a NAVA-pontok privilegizált működését elsődlegesen három – meglehetősen szigorú korlátok közé szorított – szabad felhasználási esetkör teszi lehetővé: az intézményi célú másolatkészítés, a művek ideiglenes rögzítése, végül legfőképpen a művek szabad megjelenítése meghatározott intézményekben. Ehelyütt kizárólag a NAVA sajátos archívumi tevékenysége szemszögéből vesszük górcső alá ezeket a lehetőségeket.

2.4.1. Az intézményi célú szabad másolatkészítés

Az intézményi célú szabad másolatkészítés Sztj.-beli szabálya⁴³ szerint a közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve hangarchívum a műről másolatot készíthet, ha az jövedelemszerzés vagy jövedelemfokozás célját közvetve sem szolgálja, és

- tudományos kutatáshoz vagy archiváláshoz szükséges,
- nyilvános könyvtári ellátás vagy a művek szabad megjelenítésének céljára készül [38. § (5) bekezdésében meghatározott felhasználás],
- megjelent mű kisebb részéről, illetve újság- vagy folyóiratcikkről belső intézményi célra készül (ennek esetünkben nincs különösebb jelentősége),
- külön törvény azt kivételes esetben, meghatározott feltételekkel megengedi.

Elsőként itt azt kell kiemelni, hogy ez a felhasználási cselekmény még nem a nyilvánossághoz közvetítést célozza, hanem egy azt megelőző munkafázist: az archívumba bekerült művekről, műsorokról történő szabad többszörözést. E többszörözés ugyanakkor kizárólag az archiválási feladat ellátását vagy a művek speciális megjelenítését (nyilvánossághoz közvetítését) szolgálhatja a NAVA esetében. További törvényi lehetőség a szabad másolatkészítésre, ha ezt külön törvény megengedi. Álláspontunk szerint ilyen külön törvénynek minősülhet a NAVA-törvény, amely azonban nem ír elő az audiovizuális kötelespéldányok gyűjtésén, archiválásán és az Sztj.-ben meghatározott módon a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételén kívül egyéb, szerzői jogilag releváns felhasználási cselekményt.

A NAVA megalakulásakor az intézményi (archiválási) célú másolatkészítés Sztj.-beli keretszabályai tekintetében számos kérdés fogalmazódott meg, amelyek tisztázása az SZJSZT-re várt.⁴⁴ Az első kérdés az volt, hogy az Sztj. 35. § (4) bekezdésében biztosított belső intézményi célra történő másolatkészítésbe belefér-e az, hogy az archivátor (dokumentátor) egy erre a célra rögzített műpéldányt otthon a lakásán (távmunka keretében) dolgozzon fel.

A testület válaszában rámutatott arra, hogy az Sztj. 35. § (4) bekezdésében foglalt szabad felhasználási eset szempontjából önmagában mindegy, hogy a másolatkészítés, illetve a másolt műpéldány (kópia) felhasználása az intézmény irodahelyiségein belül vagy azon kívül történik. A szabad felhasználásnak történő minősítéshez az szükséges, hogy az adott felhasználási cselekmény ne ütközzön az általános szabályokba, azaz ne legyen sérelmes a mű rendes felhasználására, és indokolatlanul ne károsítsa a szerzői jogosult jogos érdekeit, továbbá megfeleljen a 35. § (4) bekezdésében előírt speciális feltételeknek. A NAVA adatrögzítése és -feldolgozása az SZJSZT álláspontja szerint az Sztj. 35. § (4) bekezdés *a*) pontja szerinti tudományos kutatási esetkörbe tartozik. Amennyiben ugyanis a szakemberek által végzett feldolgozás alapvetően szükséges az archívumban elhelyezett audiovizuális

⁴³ Sztj. 35. § (4) bekezdés.

⁴⁴ Az SZJSZT helyzetét nehezítette, hogy a szakvélemény készítésének időpontjában még nem fogadták el a NAVA-törvényt, így annak közigazgatási egyeztetés alatt lévő tervezete képezte a SZJSZT-08/04 számú szakvélemény alapját.

anyagok tudományos értékeléséhez, megfelelő módon történő kutathatóságának lehetővé tételéhez, úgy a másolatkészítés a tudományos kutatás érdekében szükséges. Ebből a szempontból pedig önmagában mindegy, hogy az intézmény helyiségein belül vagy azokon kívül valósulnak-e meg a feldolgozás egyes fázisai. Indokolt ugyanakkor a megfelelő biztonsági intézkedések megtétele a másolatkészítés, illetve a másolt kópiák felhasználása szempontjából. Ez biztosíthatja, hogy a felhasználás, azaz a másolatkészítés – a szerzői jogok védelme szempontjából fontos – általános szabályoknak mindenképpen megfeleljen. A szakvélemény arra is felhívta a figyelmet, hogy belső szabályzatban kellene rendelkezni egy szigorú nyilvántartási rendszer létrehozásáról is, amely követhetővé teszi a másolatkészítés fázisait. Mindezt a NAVA az első intézkedései között valósította meg.

2.4.2. A művek ideiglenes („efemer”) rögzítése

Az Szjt. uniós csatlakozásunktól bevezetett 35. § (7) bekezdése szerint a közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve hangarchívumban korlátlan ideig megőrizhetők azok a – szabad felhasználásnak minősülő – efemer rögzítések,⁴⁵ amelyeket külön törvény rendkívüli dokumentációs értékű rögzítésnek minősít.

A NAVA részéről teljesen érthető kérdésként merült fel a rendkívüli dokumentációs értékű műsorszám fogalmának meghatározása a törvényi szabály szűkítő előírására tekintettel. A NAVA-törvénytervezet ezt eredetileg úgy próbálta rendezni, hogy tartalmazott egy külön definíciót az audiovizuális kulturális örökségre, ezek lettek volna rendkívüli dokumentációs értékűek, szemben a tágabb értelmű audiovizuális műsorszámokkal. Ha így maradt volna a törvényszöveg, keletkezett volna egy olyan halmaz, amelyre nem lett volna alkalmazható az Szjt. 35. § (7) bekezdése, ezáltal kiüresedett volna a NAVA-törvény tárgyi hatálya. A jogalkotó frappánsan nem a rendkívüli dokumentációs érték reménytelennek tűnő definiálásával oldotta fel ezt a problémát, hanem úgy, hogy de jure valamennyi, a NAVA által archiválási céllal rögzített műsorszámot – mérlegelés és minősítés nélkül – rendkívüli dokumentációs értékkel bíró rögzítésnek minősített.⁴⁶

Összefoglalóan elmondható, hogy annak a törvényi deklarációja, hogy a NAVA által archiválási céllal rögzített műsorszám az Szjt. 35. §-ának (7) bekezdése szempontjából rendkívüli dokumentációs értékkel bíró rögzítésnek minősül, megteremti valamennyi, az audiovizu-

⁴⁵ Ilyennek minősülnek a rádió- vagy televíziószerzők által saját műsoraikról készített ideiglenes rögzítések.

⁴⁶ A NAVA-törvényben eredetileg szerepelt egy Audiovizuális Örökség Tanácsadó Testület mint az audiovizuális kulturális örökség megővésével kapcsolatos feladatok ellátásában a NAVA-t segítő kezdeményező, javaslattevő, véleményező szerv. Ennek feladata lett volna a javaslattevő jelentőségűnek vagy pótolhatatlannak minősülő műsorszámok körére, de erre nem került sor. 2011-ig bezárólag a testület tagjait a felelős miniszter nem bízta meg, végül 2012-től a törvényből törölték az erre vonatkozó fejezetet.

ális kötelespéldány körébe tartozó műsor időkorlát nélküli archiválásának engedélymentes lehetőségét.

Végül ebben a kérdéskörben merült fel annak tisztázása, hogy az Szjt. és a NAVA-törvény felülírja-e azt a szerződéses kikötést, ha a műsorszolgáltató és a filmelőállító között megkötött sugárzási szerződés kizárja az archiválási célú másolatkészítést?

Az SZJSZT az előző pontban már említett szakvéleményében azt is egyértelművé tette, hogy amennyiben NAVA-törvény a televízióműsorokról készült efemer rögzítések őrzésére közgyűjteményként kijelöli az illetékes audiovizuális archívumokat, illetve magát a NAVA-t, és a műsorszámokról készült másolatok kötelespéldánykénti szolgáltatását előírja,⁴⁷ úgy az e jogszabályi rendelkezéssel ellentétes, abba ütköző valamennyi szerződéses kikötés érvénytelen, semmis. A szakvélemény rámutatott arra is, hogy az Szjt. 35. § (7) bekezdésében foglalt szabály, mely megfelel az Infosoc-irányelv 5. cikk (2) bekezdésének *d*) pontjában foglalt európai uniós normának, szabad felhasználásnak minősíti az efemer rögzítések közgyűjteményi célú archiválását, ennél fogva a médiaszolgáltatóknak külön szerzői jogosulti engedély beszerzésére amúgy sincs szükségük ahhoz, hogy efemer rögzítéseiket a közgyűjteménynek átadják.

A megfelelőbb szabályozás érdekében az SZJSZT javasolta beépíteni a NAVA-törvénybe annak egyértelműsítését, hogy a NAVA, illetve az egyes audiovizuális archívumok közgyűjteménynek minősülnek.⁴⁸

2.4.3. A művek szabad megjelenítése

A művek meghatározott intézményekben, szigorú feltételek mellett történő szabad megjelenítését ugyancsak az Szjt. EU-csatlakozástól hatályos módosítása vezette be,⁴⁹ megágyazva ezzel is a NAVA-pontok szerzői jogilag szabályos működtetésének. Az Infosoc-irányelv meglehetősen homályos megfogalmazású, értelmezési nehézségeket felvető szabálya miatt ez a szabad felhasználási esetkör sokáig a viták kereszttüzében állt, ugyanis a jogosultak attól tartottak, hogy az ingyenes hozzáférést az igénybevevők tömeges másolatkészítésre használják majd. Ezek a félelmek alaptalannak bizonyultak.

Az átültetett norma lényege:

- a felhasználásra vonatkozó eltérő megállapodás hiányában
- a tételesen meghatározott intézmények⁵⁰ helyiségeiben e célra üzembe állított számítógépes monitorokon⁵¹

⁴⁷ A NAVA-törvény 10–11. §-ában ez megvalósul.

⁴⁸ A NAVA-törvény 3. §-ában ez megvalósult.

⁴⁹ Az Szjt. 38. §-ának (5) bekezdése.

⁵⁰ Ezek a nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárak, az iskolai oktatás célját szolgáló intézmények, a muzeális intézmények, a levéltárak, valamint a közgyűjteménynek minősülő kép-, illetve hangarchívumok.

⁵¹ A monitor ebben az összefüggésben olyan dedikált terminált jelent, amely nem alkalmas a hozzáférhetővé tett művek többszörözésére, letöltésére.

- a gyűjteményeik részét képező műveket⁵²
- nem üzletszerűen,
- tudományos kutatás vagy egyéni tanulás céljára⁵³
- a nyilvánosság egyes tagjai számára szabadon megjeleníthetik,⁵⁴ és a nyilvánosság említett tagjaihoz szabadon közvetíthetik.⁵⁵

E szabad felhasználás esetében a nyilvánosság egyes tagjaihoz való közvetítés és a számukra történő hozzáférhetővé tétel módját és feltételeit a 117/2004. (IV. 28.) Korm. rendelet (Sztj.vhr.) határozza meg. Az Sztj.vhr. 2. §-ának (1) bekezdése értelmében e szabad felhasználással való visszaélés elkerülése érdekében a kedvezményezett intézmény köteles olyan műszaki intézkedés alkalmazására, amely megakadályozza gyűjteménye hozzáférhetővé tett elemeinek

- módosítását (felülírását);
- engedély nélküli többszörözését (bármely hordozón való rögzítését, letöltését, nyomtatását vagy egyéb módon történő sokszorosítását);
- az igénybevevőként meghatározott személyek körén kívülre irányuló engedély nélküli közvetítését (ideértve a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételt is).

E szabad felhasználás alkalmazásának további feltétele, hogy a kedvezményezett intézmény szabályzatában az Sztj.vhr.-ben foglaltaknak megfelelően meghatározza az igénybevevők számára a számítógépes terminálokhoz való hozzáférés rendjét. Ez történhet oly módon is, hogy a hozzáférés feltételeként kikötik az igénybevevő nyilatkozatát arról, hogy a számítógépes terminálokat kizárólag a törvényben megfogalmazott tudományos kutatás vagy egyéni tanulás céljából veszi igénybe.

Az igénybevevő a kedvezményezett intézmény nyilvánosság számára nyitva álló helyiségében felállított terminálon keresztül hozzáférhet a kedvezményezett intézmény hozzáférhetővé tett gyűjteményével összekapcsolt más kedvezményezett intézmény hozzáférhetővé tett gyűjteményével is. Ennek során az igénybevevő nem módosíthatja (írhatja felül) és nem többszörözheti engedély nélkül (rögzítheti hordozón, töltheti le, nyomtathatja ki vagy sokszorosíthatja egyéb módon) a számára hozzáférhetővé tett gyűjtemény elemeit.⁵⁶

A dedikált hálózati hozzáférés biztosítása szempontjából fontos az a rendelkezés is, miszerint a kedvezményezett intézmény gyűjteménye e szabad felhasználás alapján történő hozzáférhetővé tétel céljából bármely más, kedvezményezett intézmény gyűjteményével szabadon összekapcsolható. A kedvezményezett intézmény gyűjteménye más, vele össze-

⁵² Ez a szűkítés kizárja az idegen (tisztázatlan) eredetű művek megjelenítését, de kizárja az árva művek [Sztj. 41/A. § (1) bek.] szabad felhasználását is.

⁵³ Ez a szűkítés minden bizonnyal kizárja a csoportos, vagyis valamely közösségben történő felhasználást, jöllehet e kategória pontos tartalma nem tisztázott, erre az Infosoc-irányelvben sem találunk értelmezést.

⁵⁴ A megjelenítés a nyilvános előadás (Sztj. 24–25. §) egyik formájának, típusának tekinthető.

⁵⁵ A közvetítés a mű nyilvánosságához való közvetítésével (26–28. §) rokonítható.

⁵⁶ Az Sztj.vhr. 2. §-ának (1) bekezdése.

kapcsolt kedvezményezett intézményben felállított terminálon keresztül az igénybevevő számára a nyilvánossághoz közvetíthető. A kedvezményezett intézmények gyűjteményei összekapcsolásának ugyanakkor olyan biztonságos műszaki megoldáson kell alapulnia, amely kizárja, hogy az egyes intézmények gyűjteményeinek igénybevevőin kívül más is hozzáférjen a gyűjteményekhez.⁵⁷

Az Sztj.vhr. alkalmazásában azt a műszaki megoldást kell biztonságosnak tekinteni, amely megfelel a külön jogszabályban meghatározott informatikai biztonsági tanúsítvány kiadásához szükséges feltételeknek.⁵⁸ A célra rendelt hálózat műszaki rendszere tehát akkor minősült volna biztonságosnak, ha a tanúsító szervezet (bizottság) a miniszteri rendeletben foglalt eljárást követően tanúsítvánnyal látja el. Az Sztj.vhr. elfogadásakor még úgy tűnt, hogy ez a rendelet legkésőbb 2005-ben napvilágot lát. Utóbb azonban megváltozott a koncepció, és az audiovizuális műsorszámok felújításának, valamint szolgáltatásának műszaki, minőségi és egyéb követelményeiről szóló 52/2007. (V. 17.) GKM–OKM együttes rendelet más feltételrendszert szabott a NAVA-pontok létesítésének. Eszerint a NAVA archívumához hozzáférés kizárólag olyan intézmény részére biztosítható, amely

- a) az Sztj. 38. §-ának (5) bekezdésében megjelölt intézményi körbe⁵⁹ tartozik,
- b) megfelel az Sztj.vhr., valamint az 52/2007. (V. 17.) GKM–OKM együttes rendelet előírásainak, továbbá amellyel
- c) a NAVA összekapcsolási megállapodást kötött (NAVA-pont).

Az a) pontban jelzett intézmények az GKM–OKM együttes rendelet melléklete szerinti szándéknyilatkozat benyújtásával kezdeményezhetik a NAVA archívumához való hozzáférés biztosítását.⁶⁰ A szándéknyilatkozat beérkezését követően a NAVA megvizsgálja, hogy az intézmény a kedvezményezett intézményi körbe tartozik-e, valamint teljesíti-e az Sztj.vhr.-ben és a GKM–OKM együttes rndeletben meghatározott követelményeket. Szükség esetén a NAVA felkéri az intézményt, hogy megfelelő dokumentumokkal támassza alá az ezekben a jogszabályokban foglaltak teljesítését. A NAVA megvizsgálja továbbá, hogy az intézmény megfelel-e a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges műszaki követelményeknek. Az intézmény akkor felel meg a műszaki követelményeknek, ha rendszere alkalmas a NAVA által rendelkezésre bocsátott tesztoldal megjelenítésére. A jogi és műszaki követelményeknek megfelelő intézménnyel a NAVA összekapcsolási megállapodást köt. A NAVA-pontok listáját a NAVA a honlapján nyilvánosan hozzáférhetővé teszi.⁶¹

⁵⁷ Az Sztj.vhr. kimondja azt is, hogy a gyűjtemények összekapcsolása a járulékos vagy közbenső időleges többszörözésen kívül nem valósíthatja meg a hozzáférhetővé tett művek és más, szerzői jogi védelem alatt álló teljesítmények többszörözését. Ez a rendelkezés már a szerzők és más jogosultak érdekeit lesz hivatott védelmezni.

⁵⁸ Az Sztj.vhr. 3. §-ának (3) bekezdése.

⁵⁹ Lásd az 50. lábjegyzetben.

⁶⁰ <http://nava.hu/nava-pontok/regisztracio/>.

⁶¹ <http://nava.hu/nava-pontok/map/>.

2.5. A NAVA viszonya az MTVA Archívumához

Tisztázásra szorul a NAVA és az MTVA Archívuma közjogi, médiajogi és szerzői jogi státuszának különbözősége, amit a NAVA-törvény némely rendelkezése tesz különösen érdekessé. Ezek az értelmezésre szoruló rendelkezések ugyanis első ránézésre összemosni látszanak a két intézményt, miközben alapvetően különböző jogok és kötelezettségek fűződnek hozzájuk.

A NAVA és az Archívum összemosódásának origója az a törvényi rendelkezés, amely szerint a NAVA-val összefüggő tulajdonosi jogok és kötelezettségek összességét – a NAVA MTVA részére történt átadását követően – az MTVA gyakorolja az MTVA tulajdonosi joggyakorlására vonatkozó jogszabályoknak, így különösen az Mttv. 136. § (17) bekezdésében foglaltaknak megfelelően.⁶² Ez utóbbi rendelkezés mondta ki, hogy az MTVA vagyonkezelésébe adott, valamint gazdálkodása során egyéb jogcímen szerzett vagyon tulajdonosi jogainak és kötelezettségeinek gyakorlása, a vagyon hasznosítása, megterhelése, a vagyonnal történő gazdálkodás nem tartozik az állami vagyonról szóló törvény hatálya alá, valamint azt, hogy az MTVA vagyonkezelésében és tulajdonában álló vagyonnal való gazdálkodás részletes szabályait a Médiatanács határozza meg. E rendelkezések 2015. január 1-jei hatállyal módosultak: a médiavagyonnal való gazdálkodás speciális szabályai bekerültek az Mttv.-be azzal, hogy az ún. rábizott (állami tulajdonban álló) vagyonra a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény szabályai az Mttv.-ben rögzített eltéréssel alkalmazandók.⁶³ A 2014. december 31-ig hatályos rendelkezések teljes mértékben megfeleltethetők voltak az Archívum részét képező közszolgálati médiavagyonnak, ugyanakkor nem mindenben adaptálhatók a NAVA-ra, amely eleve nem része a közszolgálati médiavagyonnak, és az MTVA nem is szerezhette tulajdonosi jogokat (esetünkben szerzői vagyoni jogokat) az audiovizuális kötelezpéldányok tekintetében. A NAVA – ahogy arra a 2.4. pontban rámutattunk – a szerzői jogi szabad felhasználás „testre szabott” törvényi szabályai mentén gyűjti, archiválja és teszi korlátoosan hozzáférhetővé az audiovizuális kötelezpéldányokat, mindenfajta hasznosítás nélkül. Ebből következően a NAVA gyűjteményét képező műsorok esetében nem is értelmezhető a vagyonkezelés, vagyonhasznosítás fogalma, legfeljebb a NAVA – mint védett közgyűjtemény – fogalmára, valamint az általa összeállított, ezáltal előállítói jogokat élvező adatbázisra mondható ki az MTVA vagyonszerzése és tulajdonosi joggyakorlása.

A NAVA és az Archívum „egylégtérűségének” másik szabálya értelmében az MTVA az Mttv. 100. § (3) bekezdése szerinti archívuma keretei között gondoskodik a NAVA tárolásáról, megőrzéséről és jogszerű felhasználásáról.⁶⁴ Az Mttv. nevesített rendelkezése értelmében az MTVA gondoskodik a közszolgálati médiavagyon, valamint a közszolgálati

⁶² A NAVA-törvény 4/A. §-ának (1) bekezdése.

⁶³ Az Mttv. 137/A. §-a.

⁶⁴ A NAVA-törvény 4/A. §-ának (2) bekezdése.

médiaszolgáltatók és az MTVA tulajdonába került, a közszolgálati médiavagyon körébe nem tartozó, az Szjt. hatálya alá tartozó műveket és más teljesítményeket tartalmazó fizikai hordozók tárolásáról, megőrzéséről és felhasználásáról. Jóllehet ez az Mttv.-beli szabály a közszolgálati médiavagyonnál tágabb körben határozza meg az Archívum fogalmát és gyűjtőkörét, mégsem jelenthetjük ki aggálymentesen, hogy ebbe beleérthető a NAVA is, tekintettel a fentebb tisztázottakra, miszerint az MTVA nem szerzett és szerez tulajdonosi jogokat a NAVA gyűjteményében található műsorokon. A NAVA-törvény ezen szabályát tehát akként kell érteni és értelmezni, hogy az MTVA az Archívumát gondozó szervezeti egysége látja el a NAVA-val kapcsolatos törvényi feladatokat. Ez ellátható az MTVA által alapított gazdasági társaságon keresztül is, különösen úgy, hogy az MTVA Digitalizációs Műhely Kft. az Archívumot is irányító szervezeti egységhez tartozik.⁶⁵

Végül a NAVA-törvény azt is kimondja, hogy a NAVA tekintetében alkalmazni kell az Mttv. 100. § (2), (5) és (7)–(10) bekezdését.⁶⁶ Az Mttv. 100. §-ának (2) bekezdése a közszolgálati médiavagyonra vonatkozó elidegenítési és terhelési tilalomról szól, ami ugyancsak nehezen adaptálható a NAVA egészére, esetleg az általa előállított – külön jogi védelmet élvező – adatbázisra. Az (5) bekezdés azt mondja ki, hogy az MTVA az Archívumban található műveket az Szjt.-ben foglaltak, valamint a szerzői jogi és szomszédos jogi jogosultakkal kötött megállapodás szerint használhatja fel. Ez a szabály is csak abban az esetben feleltethető meg a NAVA-ra, amennyiben a NAVA olyan műfelhasználást végez, amelyre nem a szabad felhasználás esetköreit, hanem az Szjt. vagyoni jogokra vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Lényegében ugyanezek mondhatók el az Mttv. 100. §-ának (6) és (7) bekezdéséről is, amelyek az Archívumban található szerzői művek és más szellemi alkotások közszolgálati médiaszolgáltatásban történő bemutatásának, hasznosításának „szerzővédő” garanciális elemeit részletezik.⁶⁷ Ezek a részletszabályok is csak abban a szűk szegmensben vonatkoztathatók a NAVA-ra, ha nem a NAVA-pontokon történő szabad felhasználás válsul meg, hanem a NAVA gyűjteményébe tartozó művek (műsorok) olyan hasznosítása, amelyek esetében a közgyűjtemény szerzői vagyoni joggal vagy felhasználási joggal rendelkezik.

⁶⁵ Ez jelenleg az MTVA Kereskedelmi és Vagyongazdálkodási Igazgatósága.

⁶⁶ A NAVA-törvény 4/A. §-ának (3) bekezdése.

⁶⁷ Az Mttv. 2015. január 1-jétől hatályos módosítása – ahogy azt az 1.2. pontban részletesen ismertettük – hatályon kívül helyezte a 100. § (8) és (9) bekezdését, ezáltal a (10) bekezdés számozása (7) bekezdésre változott. A NAVA-törvény erre utaló szabályának megfelelő módosítása azonban nem történt meg.